

N:o 59.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 7 maj 1902.
— — — — Andra Kammaren den 7 — — .

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl.
Maj:ts proposition n:o 30 angående uppfostran åt van-
artade och i sedligt afseende försummade barn.*

(Särskilda utskottets n:o 2 utlåtande n:o 2.)

TILL KONUNGEN.

Genom proposition den 29 november 1901 har Eders Kongl. Maj:t
föreslagit Riksdagen att
dels antaga propositionen bifogade förslag till

Bih. till Riksd. Prot. 1902. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 8 Häft. (N:o 59.) 1

1:o) lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn, samt

2:o) lag angående ändrad lydelse af 1, 2, 9, 10, 13, 19, 22, 30, 36 och 39 §§ i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862;

dels medgifva:

att till styrelse för skyddshem måtte till bestridande af kostnaderna för hvarje på grund af lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn i skyddshemmet intaget barns vård utgå ett årligt statsbidrag af 100 kronor för den tid, skyddslingen vårdades i skyddshemmet;

att till betäckande af de för barns uppfostran i enskildt hem eller barnhem eller under anställning i arbete, tjänst eller yrke uppkomna kostnader, som på grund af nyssnämnda lags bestämmelser stannat å barnavårdsnämnd, måtte för den tid, barnet på nämndens föranstaltande njöte sådan uppfostran, till nämnden utgå ett årligt statsbidrag af 40 kronor, om barnet vårdades i barnhem, och hälften af dessa kostnaders belopp, dock ej öfver 25 kronor, om barnet vore anförtrodt åt enskildt hem eller anställt i arbete, tjänst eller yrke; samt

att det skulle ankomma på Eders Kongl. Maj:t att vid nämnda statsbidrags utbetalande anordna den kontroll och meddela de bestämmelser i öfrigt, som kunde finnas erforderliga;

dels förklara, att Eders Kongl. Maj:t skulle ega att för tiden från början af år 1903, till dess lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn i allo trädde i kraft, utdela understöd för barns uppfostran i skyddshem och barnhem, med tillämpning, så vidt ske kunde, af omförmälda grunder för statsbidrags utgående och i enlighet med de närmare föreskrifter Eders Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt meddela;

dels ock, för att till nu angifna ändamål användas, på ordinarie stat under riksstatens åttonde hufvudtitel bevilja ett förslagsanslag, med titel »uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt afseende försummade barn», å 70,000 kronor.

Härjemte har vid innevarande riksdag enskild motionär väckt förslag om ändrad lydelse af vissa §§ i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Det i propositionen Riksdagen förelagda förslag till *lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn* har i hufvudsak vunnit Riksdagens bifall.

Dock har Riksdagen vid granskning af förslaget funnit ändringar i vissa af de föreslagna bestämmelserna böra ega rum.

Riksdagen har sålunda först funnit den redaktionella ändringen böra vidtagas, att bestämmelserna om den rätt, barnavårdsnämnden, i likhet med kyrkoråd, skulle ega, att vid viss påföljd kalla till inställelse inför nämnden, icke, såsom skett i Eders Kongl. Maj:ts förslag, fördelas på två skilda ställen i lagen (2 och 27 §§) utan sammanföras till ett stadgande, hvilket i sådant fall bör hafva sin rätta plats i 7 § och der sättas såsom ett särskildt moment (5). Härigenom vinnes jemväl den fördelen, att ordet kyrkoråd i 27 § 5 mom. kan utbytas mot skolråd och sålunda den motsägelse undvikas, som synes förefinnas mellan å ena sidan detta mom. i hvad rör dess stadgande, att i afseende å valbarhet till ledamot eller suppleant i särskild barnavårdsnämnd skall i motsvarande tillämpning gälla hvad som finnes stadgadt för kyrkoråd, i hvilket qvinnor ej kunna inväljas, och å andra sidan 3 mom. i samma §, der sådan valbarhet uttryckligen tillerkännes qvinnor, i samband hvarmed jemväl i 6 mom. af 27 § ordet kyrkoråd ansetts böra utbytas mot skolråd.

(2 §, 7 §
samt 27 § 5
och 6 mom.)

Beslutar barnavårdsnämnd, att barn skall skiljas från hemmet och öfverlemnas till annan för vård och uppfostran, böra uppenbarligen såväl för parternas som för högre pröfvande myndighets skull *skälen* för sådant beslut uttryckligen angifvas och antecknas i det protokoll, barnavårdsnämnden i likhet med öfriga kommunala myndigheter är skyldig föra; och har Riksdagen ansett, att uttryckligt stadgande härom lämpligen bör intagas i lagen (8 § 1 mom.)

Befogenheten att mot föräldrarnes bestridande skilja dem från vården om deras barn kan icke gerna läggas i en kommunal myndighets hand utan rätt för vederbörande att få frågan pröfvad af *högre myndighet*. Stadganden härom äro jemväl föreslagna såväl af den för utredande af frågan tillsatta komitén som af Eders Kongl. Maj:t, men skilja sig från hvarandra ej mindre i afseende å hvilken den högre myndigheten bör vara, i det att komitén härtill tänkt sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, men i den kongl. propositionen föreslagits domkapitlet, än äfven beträffande sätten för frågans dragande under

(8 § 3 och 4
mom.)

sådan myndighet, i hvilket afseende båda förslagen innehålla stadganden om underställning af beslutet, medan komitén härjemte velat tillerkänna föräldrar eller målsman besvärsrätt, hvilket af Eders Kongl. Maj:t ansetts obehöfligt.

Vid valet mellan de administrativa myndigheter, som föreslagits såsom andra instans i barnavårdsärenden, har Riksdagen funnit sig böra förorda, att dessa ärenden måtte handhafvas af vederbörande länsstyrelse; och får Riksdagen till stöd härför andraga följande.

Det enda af föredragande departementschefen till stöd för det kongl. förslaget åberopade skälet är, att stiftsstyrelse i öfriga uppfostringsfrågor utgör rätta mellaninstansen mellan kyrkostämman och dess delegationer å ena sidan samt Eders Kongl. Maj:t å den andra. Häremot kunna åberopas andra analogier, som gå i motsatt riktning, och som enligt Riksdagens uppfattning i denna fråga väga tyngre. Utom hvad komitén i sådant afseende anfört vill Riksdagen erinra om det, som finnes stadgadt rörande besvär öfver kommunala myndigheters beslut i fattigvårdsfrågor, särskildt hvad beträffar vägrad fattigvård enligt 1 § i fattigvårdsförordningen; och får Riksdagen i sammanhang härmed erinra, att barnavårdsfrågor ofta kunna gifva anledning till krafsmål mellan särskilda fattigvårdssamhällen, hvilka mål ju skola handläggas och prövas af länsstyrelse.

Det kan i många fall vara angeläget, att den utredning, som åvägabragts i ett från barnavårdsnämnd inkommet ärende, sjelfmant fullständigas af den högre myndigheten. För detta ändamål har domkapitlet ingen annan underordnad att anlita än kyrkoherden, hvilken redan såsom barnavårdsnämndens ordförande afgifvit yttrande. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande deremot har till sitt förfogande jemväl kronofogde och länsman samt polismyndighet i stad.

En icke oväsentlig betydelse torde jemväl böra tillmätas den omständigheten, att hos Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande åtminstone en juridiskt bildad person deltager i ärendets handläggning, då det deremot är ovisst, om domkapitlet ens har tillgång till juridiskt biträde.

Skulle slutligen --- såsom anförts af enskild motionär, hvilken framställt särskildt, af Riksdagen afslaget yrkande i denna fråga — någon gång kunna inträffa, att ett af barnavårdsnämnd fattadt beslut, med eller utan verklig grund, inför allmänheten framställes såsom frukt af religiös fördom, är uppenbarligen domkapitlets efterpröfning af frågan icke i samma grad som Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes egnad att undanrödja farhågorna i sådant hänseende.

Om Riksdagen alltså i fråga om hvilken myndighet, som bör utgöra andra instans i barnavårdsärenden, finner sig böra ansluta sig till komiténs förslag, biträder Riksdagen deremot den i propositionen uttalade åsigt om obehöfligheten att vid sidan af den föreslagna underställningsskyldigheten i alla tvistiga ärenden angående barns skiljande från hemmet i lagen intaga föreskrift om rätt för föräldrar eller målsman att öfverklaga dylikt beslut af barnavårdsnämnd. De för denna åsigt af departementschefen anförda skäl synas Riksdagen tillfyllestgörande.

I afseende å *förfarandet* inför den myndighet, som skall blifva andra instans i barnavårdsärenden, har Riksdagen funnit två ändringar i det kongl. förslaget önskvärda. Den i 10 § 1 mom. stadgade rätt för barnavårdsnämnd att erhålla underrättelse om tid för förhör i saken synes nemligen icke alltid medföra det gagn, som dermed åsyftas. Inställelse — om än genom ombud — torde i regel falla sig olämplig för barnavårdsnämnden. Härförutom kan det lätt tänkas, å ena sidan, att nämnden väntat sig gensagor från motparten, men att sådana uteblifva, i hvilket fall nämnden föranledes i onödan iakttaga inställelse, och, å andra sidan, att nämnden tror sig kunna uteblifva, men miss-tager sig i sin förmodan och sålunda går förlustig möjligheten att gendriva motpartens invändningar. För nämnden torde därför vara under alla omständigheter fördelaktigare, om densamma i de fall, då saken gifver anledning dertill, genom myndigheten lemnas tillfälle att med påminnelser bemöta motpartens yttrande.

Vidare har Riksdagen för sin del icke kunnat godkänna stadgandet i 10 § 2 mom. om skyldighet att, då föräldrar eller målsman i fall, som omförmäles i 8 § 4 mom., icke kunnat anträffas med delgifning af barnavårdsnämnds beslut, från dem infordra yttrande genom kallelse i allmänna tidningarna. Detta kallelsesätt innebär, särskildt för det fall, att föräldrar eller målsman endast genom en tillfällighet icke fått del af barnavårdsnämndens beslut enligt 8 § 4 mom., en alltför otillräcklig säkerhet därför, att de erhålla del af den å dem utgångna kallelsen; och i fall föräldrarnes eller målsmannens vistelseort är och förblir okänd, är den ju i allt fall ändamålslös, då det gäller sådana personer, som säkerligen icke taga del af allmänna tidningarna. Ganska väsentliga kostnader måste derigenom ock tillskyndas barnavårdsnämnden. I stället har Riksdagen ansett, dels att föreläggande enligt 9 § 1 mom. bör i hvarje fall, således äfven det i 8 § 4 mom. omförmälda, genom Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes försorg delgifvas föräldrar

eller målsman, och dels att, om för delgifning af föreläggande att afgifva yttrande i ärendet hinder möter derigenom, att föräldrars eller målsmans vistelseort är okänd, eller att de vistas å utrikes ort, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ändå bör hafva rätt afgöra ärendet på de skäl, som äro för handen. Med hänsyn till de medel, som stå Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande till buds i fråga om en persons eftersökande för delgifning, torde sistberörda stadgande icke innebära någon som helst fara för här ifrågakommande personers rätt.

(10 och 20 §§
i den af Riksdagen
antagna lag.)

I 21 § af det komitéförslag, som ligger till grund för Eders Kongl. Maj:ts proposition, var föreslaget, dels att barnavårdsnämnd skulle ega målsmansrätt öfver den, som på grund af dess beslut blifvit skild från sitt hem, intill dess han uppnått myndig ålder, hvilken rätt, om barnet blefve intaget i skyddshem, skulle öfvergå på dess styrelse, och dels att denna målsmansrätt kunde till föräldrar eller förutvarande målsman återställas eller till pålitlig annan person öfverlätas, der sådant på grund af särskilda omständigheter pröfvades lämpligt.

Under erinran härom har enskild motionär framställt yrkande om införande i den nu föreslagna lagen af stadganden, som på visst sätt motsvara de ofvanberörda, hvilka på anförda skäl icke intagits i propositionen, och i hvilkas ställe endast intagits föreskrift derom, att skyddshems styrelse och föreståndare skulle ega rätt att ålägga skyddsling disciplinär bestraffning.

»Häraf har likväl» — yttrar nu motionären — »blifvit en följd, att uppfostringsmyndigheternas befogenhet att öfva tillsyn öfver barn, som genom deras försorg bereds uppfostran, upphör i och med detsamma som denna anses afslutad och barnet lemnat det hem, hvarest det vårdats. Men häri ligger en stor fara. Erfarenheten från andra länder har bestyrkt, hvad för öfrigt ligger i förhållandenas natur, att den unga person, som lemnat ett barnhem eller skyddshem, just under den närmast derpå följande tiden är synnerligen utsatt för lockelsen att återvända till det förra hemmet eller den förutvarande omgifningen med dess merendels dåliga inflytelser. Och härigenom äfventyras i väsentlig mån ett framgångsrikt resultat af de ansträngningar, som gjorts för att återvinna denna person till en nyttig medlem i samhället.

Den lämpligaste utvägen att, med bibehållande i öfrigt af den föreslagna lagen, så vidt möjligt aflägsna nämnda fara synes vara att, utan upphäfvande af föräldrarnes målsmansrätt, tillägga barnavårdsnämnd eller skyddshems styrelse liknande rätt med den, som enligt nu gällande legostadga och näringsfrihetsförfattning tillkommer föräldrar att åt omyndig

utse tjänst eller anställning. I enlighet med hvad som skett i det förslag till ny lag om tjänsteaftal, som af dertill förordnade komiterade utarbetats, torde emellertid denna rätt kunna begränsas att omfatta endast tiden till dess personen i fråga fyllt 18 år, dock att han i intet fall bör få, utan tillstånd, lemna sådan tjänst eller anställning förr, än ett år förflutit från det han afgått från det hem, der han vårdats.

I sammanhang härmed synes vara lämpligt att — likvisst med den förändring, som af eljest vidtagna ändringar betingas — återupptagna i lagen den i komiterades ofvan omförmälda förslag jemväl intagna erinringen om rätt för föräldrar eller förutvarande målsman att kunna återfå ett barn, som skilts från hemmet för att genom barnavårdsnämndens försorg uppfostras, då förhållandena i det gamla hemmet sedermera befinnas vara sådana, att barnet der kan erhålla lämplig vård och uppfostran.»

Riksdagen instämmer med hvad i motionen sålunda anförts och yrkats. Hvad beträffar begränsningen af den rätt, motionären velat tillägga barnavårdsnämnd eller skyddshemsstyrelse att utse tjänst eller anställning för omhändertagen minderårig till den tid denne ännu icke fyllt 18 år, torde sådan begränsning vara så mycket mer af nöden, som stadgandet i motsatt fall skulle i något fall kunna framkalla samma missförhållande, som komitén och jemväl Eders Kongl. Maj:t velat förebygga genom bestämmande af samma åldersgräns för minderåriges kvarhållande i skyddshem, nemligen att styrelsen kunde kvarhålla honom i ändamål att för skyddshemmets räkning draga nytta af någon hans inöfvade färdighet.

Riksdagen har sålunda i den af Riksdagen för dess del antagna lag *dels* under § 10 intagit ett med det af motionären föreslagna likalydande stadgande, att omhändertaget barn må återlemnas till föräldrar eller målsman, der förhållandena i hemmet befinnas vara sådana, att barnet der kan erhålla lämplig vård och uppfostran, *dels ock* med ordningsnummer 20 infört en § angående rätt för barnavårdsnämnd eller skyddshemsstyrelse att, efter utskrifningen af omhändertagen minderårig, för denne utse tjänst eller anställning. För att ej härigenom paragrafernas nummerföljd må ändras mer än nödigt är, har 9 § i Eders Kongl. Maj:ts förslag af Riksdagen satts som ett 5 mom. i 8 § samt 10 § erhållit ordningsnumret 9. Icke heller genom insättandet af nyssnämnda 20 § har någon större rubbning af ordningsföljden vållats, ity att Riksdagen af skäl, som nedan komma att utvecklas, funnit 22 § böra ur lagen utgå, och alltså 20 och 21 §§ erhållit ordningsnumren 21 och 22.

(11 § 2 mom.
samt 14 §).

I fråga om sättet för åstadkommande af det nödiga antalet barnhem och skyddshem afviker Eders Kongl. Maj:ts förslag väsentligt från komiténs, i det Eders Kongl. Maj:t ansett erforderligt att i lagen fastslå ovilkorlig skyldighet för skoldistriktet att inrätta och underhålla erforderligt antal barnhem och för landstingen enahanda skyldighet i afseende å skyddshem. Komitén hade deremot, hvad barnhemmen beträffar, ansett, att man kunde öfverlemna omsorgen om deras upprättande åt det frivilliga filantropiska intresset, som redan i vårt land visat så mycken lifaktighet. Jemväl i fråga om skyddshemmen hade komitén ansett ett tillmöteskommande af den filantropiska verksamheten vara att förvänta, så mycket mer som denna nu hade att med visshet påräkna ekonomiskt understöd af det allmänna; men hade dock härvid komitén, som ansett upprättandet af skyddshem böra vara en landstingsområdenas och de större städernas angelägenhet, ansett lämpligt, att i lagen inflöte en vädjan till landsting och vederbörande stadsfullmäktige att, der skyddshem ej till erforderligt antal annorledes kommit till stånd, draga försorg om deras upprättande.

I denna fråga har Riksdagen ansett sig böra ansluta sig till komiténs förslag. Hvad barnhemmen beträffar, är ju deras anlitande en utväg, som enligt lagens uttryckliga stadgande icke bör ifrågakomma i annat fall, än att lämpligt enskildt hem icke finnes att tillgå. Det är härvid så mycket mindre nödigt att anse tillgången på lämpliga fosterhem begränsad till dem, hvilka kunna förekomma inom barnavårdsnämndens eget distrikt, som — på sätt komitén med kraft framhållit — det i flertalet förekommande fall måste anses önskvärdt, att barnen vistas på sådant afstånd från sin förutvarande omgivning, att all beröring med densamma, såvidt ske kan, förhindras. Då det sålunda i ett stort antal kommuner bör endast såsom undantagsfall förekomma, att en barnavårdsnämnd ser sig nödsakad tillgripa utvägen att insätta ett barn i barnhem, vill det synas Riksdagen obehöfligt att meddela något stadgande om skyldighet för skoldistriktet i detta afseende, hvilken för dem skulle innebära så mycket större tunga, som, för den händelse de af ett sådant stadgande tvungits att möta ett tillfälligt behof af barnhem genom att sjelfva upprätta sådana, de, när behofvet måhända inom kort tid upphörde, skulle finna, att de belastats med obehöfliga utgifter.

Af dessa skäl har Riksdagen, i fråga om barnhemmen, i sitt förslag, 11 § 2 mom., intagit ett likalydande stadgande med det af komitén föreslagna, endast med inskjutande af de från Eders Kongl. Maj:ts förslag upptagna orden »för ändamålet lämpadt barnhem», hvilka för-

anledas deraf, att åtskilliga anstalter, som bära namnet barnhem, äro afsedda för vissa särskilda slag af barn, såsom obotligt sjuka, andesvaga, m. fl., med hvilka de nu ifrågavarande barnen icke synas bära sammanföras.

Hvad derefter beträffar den af Eders Kongl. Maj:t föreslagna skyldigheten för landsting och vederbörande stadsfullmäktige att upprätta och underhålla *skyddshem*, ställer sig ju visserligen saken så till vida olika mot hvad förhållandet blir med barnhemmen, som insättandet i skyddshem i regel bör anlitas för de vanartade barnen, och det förty måste anses önskligt, att sådana hem i erforderligt antal finnas, om icke inom hvarje landstingsområde, så dock i olika delar af landet. Detta oaktadt är Riksdagen af den öfvertygelsen, att ett sådant tvång gent emot landstingen, som Eders Kongl. Maj:ts förslag innebär, icke skulle vara egnadt att gagna saken. Det får härvid icke förglömmas, att en lag, som innefattar så många nya förpligtelser för det allmänna och af det kräfver så stora offer, icke kan väntas bära goda frukter, om den icke har att påräkna frivillighet och förtroende från allmänhetens sida, utan skall framdrivas med tvång. Såväl landstingen som stadsfullmäktige i de stora städerna hafva i många kulturella frågor ådagalagt så mycket intresse och offervillighet, att det icke finnes någon anledning antaga, att de icke äfven i fråga om de vanartade barnens uppfostran — hvars försummande vållat och fortfarande kommer att vålla det allmänna mycket men — skola vidtaga de åtgärder, som påkallas af behofvet.

Men såväl detta behof som de lämpligaste utvägarne att fylla det kunna i olika landsdelar vara mycket olika. Och just dessa efter de lokala förhållandena lämpade och därför mest ändamålsenliga utvägar löpa fara att afstängas genom ett alltför kategoriskt lagbud, som i stället kan befaras frambringa kasernartade inrättningar, vida dyrare, men till sina praktiska verkningar vida underlägsna de små hemliknande anstalter, hvaraf redan många i vårt land danats af den enskilda filantropien, och som kunna förväntas uppstå i ännu större omfattning, när de med full visshet hafva att påräkna ett kraftigt ekonomiskt stöd af stat, landsting och kommuner.

I detta sammanhang vill Riksdagen angifva skälen till, att Riksdagen icke funnit sig böra för sin del besluta någon ändring i Eders Kongl. Maj:ts förslag i 12 § i förevarande lag, att *till skyddshem är att räkna äfven annan af Konungen erkänd uppfostringsanstalt för vanartade minderåriga*. Detta stadgande står i motsvarighet mot det i

1 § i förslaget till lag angående verkställighet af domstols förordnande om tvångsuppfostran förekommande och af Riksdagen jemväl utan anmärkning lemnade stadgandet, att Konungen skulle ega att såsom sådan allmän uppfostringsanstalt, som afses i 5 kap. 3 § strafflagen, erkänna jemväl anstalt, som af kommun eller enskilde blifvit, med eller utan bidrag af statsmedel, anordnad för uppfostran af vanartade minderårige. Dessa båda stadganden tillsammanantagna skulle kunna innebära, att en anstalt kan vara på en gång skyddshem för vanartade under 15 år, som omhändertagits af barnavårdsnämnd, och uppfostringsanstalt, till hvilken skulle kunna hänvisas sådan brottsling mellan 15 och 18 år, om hvars intagande i dylik anstalt domstol förordnat. Då Riksdagen icke gjort någon anmärkning mot förslagen i detta afseende, beror detta på, att Riksdagen, som, enligt hvad nyss nämnts, icke velat för sin del besluta ett obligatoriskt inrättande af uppfostringsanstalter, ansett, att med endast det antal dylika anstalter, som för närvarande finnes i landet, ett sådant sammanförande af olika kategorier af barn i en och samma anstalt icke torde stå att undvika. Men Riksdagen vill på samma gång på det kraftigaste betona, att en sådan anordning bör betraktas såsom en nödfallsutväg, som endast tills vidare får anlitas, och att det bör förväntas, att å ena sidan staten och å den andra landstingen och vederbörande stadsfullmäktige, så snart sig göra låter, vidtaga sådana mått och steg, att för hvarje grupp af barn finnes att tillgå nödigt antal af de anstalter, som lämpa sig för deras vård.

(15 § 3 mom.) Såsom en direkt följd af tvånget för landstingen och vederbörande städer att upprätta och underhålla egna skyddshem och i afsigt att lindra deras kostnader härför, har, enligt hvad uttryckligen angifves af departementschefen i hans anförande till statsrådsprotokollet, i den kongl. propositionen föreslagits andra bestämmelser i afseende å *högsta tillåtna barnantalet i hvarje skyddshem*, än som innehållas i komiténs förslag. Komitén hade nemligen ansett, att i lagen borde utsättas en maximisiffra af 30 för antalet barn, som — utom för visst angifvet fall — skulle få vara samtidigt intagna i ett skyddshem, dervid dock komitén, med hänsyn dels till redan befintliga anstalter, dels till möjligen i särskildt fall föreliggande omständigheter, velat bereda tillfälle att med Konungens medgifvande få i ett och samma skyddshem intaga ett högre antal. I stället för detta förslag innehåller den kongl. propositionen endast det stadgande, att Konungen skall ega bestämma högsta antalet skyddslingar, som samtidigt få vara intagna i hvarje särskildt skyddshem. Vid första påseende kunde måhända synas, som

skulle icke någon väsentlig skilnad föreligga mellan de båda förslagen, då båda lägga i Konungens hand att medgifva hvilket barnantal som helst. Af departementschefens motivering framgår emellertid, att siffran 30 ansetts »nödigt låg, om man, med fäst afseende å vigten af att begränsa kostnaderna för skyddshems uppförande och underhåll, vill söka en maximisiffra, som dock möjliggör en personlig handledning af skyddslingarna och ett verksamt öfvervakande af dem, förutsatt att antalet af den vid skyddshemmet anställda personal ej blir alltför inskränkt». Departementschefen, som härefter hänvisar till förhållandena vid den 175 elever rymmande åkerbrukskolonien Hall och de såsom goda vitsordade resultaten af dess verksamhet, betecknar visserligen sistberörda siffra såsom icke tillräddlig att uppnå i hvarje skyddshem, men anser sig deraf kunna »vinna stöd för den åsigten, att maximisiffran för de i ett sådant intagna skyddslingar bör utan fara kunna höjas öfver 30».

Då departementschefen beledsagat sitt förslag med en sådan motivering, torde fog finnas för det påståendet, att, om än komiténs förslag, hvad lagtexten beträffar, endast innehåller en anvisning om det antal, som i regel icke bör öferskridas, det kan antagas leda till ganska olika följder, om Riksdagen nu antager komiténs eller Eders Kongl. Maj:ts förslag. Och finner Riksdagen häraf full anledning att angifva sin ståndpunkt i fråga om betydelsen af skyddshemmens storlek.

Riksdagen vill härvid såsom sin öfvertygelse uttala, att de små hemmen böra tillmätas ett afgjort företräde. Ett stort barnantal medför icke blott den olägenheten, att föreståndaren, som ju äfven med allt skäl tilldelas titeln husfader, samt husmodern icke kunna så som erfordras träda i personlig beröring med hvarje skyddsling eller på honom utöfva ett tillräckligt individualiserande, handledande inflytande, utan leder jemväl till den enligt Riksdagens förmenande menliga följden, att anstaltens samtliga lokaler måste göras så stora, att de mista sin hemliknande pregel. Härtill kommer slutligen den vid sådana anstalter som de ifrågavarande alltid förefintliga faran, att de bättre elementen taga intryck af de sämre, hvaremot intet annat värn finnes, än att elevernas antal så begränsas, att nödig kontroll kan utöfvas på hvar och en enskild.

Hvad beträffar fixerandet af just siffran 30 såsom maximal, lider naturligtvis detta, såsom alltid i dylika fall, af en viss godtycklighet. För att välja just detta tal, såsom vägande jemnt mellan de motsatta önskemålen att erhålla så små hem som möjligt och att icke göra kostnaderna för stora, torde intet annat kunna åberopas än en vunnen

praktisk erfarenhet såväl i vårt land som i utlandet. I detta afseende kan särskildt påpekas, att norska regeringen i en till pågående storting gjord anhållan om anslag till uppförande af två nya hem å uppfostringsanstalten Bastö anfört, att regeringen tillstått anstaltens styrelse förfrågan, om de nya hemmen ansåges utan olägenhet kunna göras större än för 30 barn såsom de tre redan uppförda, men till svar härå erhållit en kraftig afrådan från en sådan anordning, hvadan regeringens förslag jemväl afser de nya hemmens inredande med plats för allenast 30 barn.

Då Riksdagen af nu anförda skäl finner sig ej kunna antaga ett stadgande om skyddshemmens storlek, hvilket ej innehåller den af komitén föreslagna anvisning om maximiantalets fixering till 30, sker det — såsom framgår af nyss anförda exempel från Norge — under den förutsättning, att hvarje dylik *anstalt* ej innehåller mer än ett *hem*. Deremot har Riksdagen med det nu anförda naturligtvis icke velat tillråda, att hinder lägges för uppförande af anstalter efter samma plan som t. ex. Bastö med flera skilda småhem om högst 30 platser samt gemensamma byggnader för skollokaler, förvaltning m. m. Då Riksdagen emellertid icke för sin del beslutit annan lydelse af nu ifrågasvarande stadgande än den af komitén utarbetade, har detta berott på, att Riksdagen ansett sistberörda anordning icke böra tillåtas utan vissa garantier för barnens isolering vare sig genom hemmens förläggande på nödigt afstånd från hvarandra eller genom dessas inhägnande, hvilka garantier torde böra göras till föremål för Eders Kongl. Maj:ts pröfning i hvarje särskildt fall.

Som denna fråga synes Riksdagen vara af stor betydelse för hela den föreslagna nya lagstiftningen, torde Riksdagen böra bemöta några invändningar, som gjorts mot krafvet på små skyddshem.

Den första af dessa utgöres af hänvisningen till utlandet, hvarest finnas anstalter, rymmande flere hundra elever. Härpå torde endast böra genmälas, att ett förhållande, hvartill stora, tätt befolkade länder tvungits på grund af det stora antal barn, som der måst omhändertagas af det allmänna, och af nödvändigheten att icke uppdrifva kostnaden för alla dessas vård till alltför oerhörda summor, icke utgör något efterföljansvärdt exempel för ett mindre land, hvarest möjlighet förefinnes för bättre anordningar. I utlandet har flerstädes visat sig en sträfvan efter att minska skyddshemmens storlek, särskildt i England genom det s. k. Cottage-Home-systemet, eller just detsamma, efter hvilket Bastö är anlagdt.

Det har vidare anförts, att det måhända skulle vara lättare att erhålla en verkligt god föreståndare för en större anstalt än för en mindre, hvars ekonomi icke skulle kunna bära kostnaderna för en sådans aflönande. Men en föreståndare, som på grund af stor duglighet kräfvat hög lön, är väl i allmänhet en skicklig administrator, men eger kanske mindre håg och förmåga att till barnen träda i ett så direkt och personligt förhållande, som just kräfvades för ett framgångsrikt arbete inom skyddshemmen. Dessa äro säkerligen bäst betjenta af, att hufvudern i så stor utsträckning som möjligt är barnens lärare, hvarigenom han bäst lär känna dem. Användes Cottage-Home-systemet, finnes tillfälle att såsom hela anstaltens föreståndare anställa en person med de först antydda kvalifikationerna samt att till hufvuder i de särskilda hemmen välja personer, som samtidigt kunna vara barnens lärare.

Det har slutligen yttrats, att skyddslingarne i en större anstalt skulle erhålla bättre tillfälle till utbildning i hvarjehanda olika yrken efter hvars och ens olika fallenhet. Utom det att denna anmärkning naturligtvis icke träffar en anstalt, anlagd efter nyssberörda system, vill Riksdagen å anmärkningen endast genmäla, att det i flertalet fall torde vara mindre önskligt, att barnen uppfostras till yrkesarbetare, hvilket skulle hafva till följd, att de efter sin utskrifning helst sökte sig till städerna, der frestelserna för dem blefve störst. Det lämpligaste torde i allmänhet vara, att skyddshemmen anordnas så, att skyddslingarne inom dem erhålla undervisning företrädesvis i jordbruk, trädgårdsskötsel och annat i samband dermed stående arbete, så att de efter utskrifningen kunna anställas i tjenst på landet.

Såsom framgår af bilagda, af Riksdagen för dess del beslutade lag, har Riksdagen ur 11 och 15 §§ uteslutit de i motsvarande §§ af Eders Kongl. Maj:ts förslag förekommande stadganden angående *inspektion* af barnhem och skyddshem. På grund här af har åt 30 § 2 mom. måst gifvas en något förändrad lydelse. Uteslutandet af stadgandena om inspektion i 11 och 15 §§ har dock haft en olika orsak i de båda der afsedda fallen. Hvad beträffar skyddshemmen, hvarom talas i 15 §, har Riksdagen i likhet med Eders Kongl. Maj:t ansett, att desamma alltid borde vara underkastade inspektion. Uteslutandet af stadgandet härom har skett, emedan Riksdagen ansett något särskildt sådant stadgande obehöfligt, i det Eders Kongl. Maj:t, i hvars hand lagts rätten att förordna om all inspektion af de i denna lag omnämnda anstalter, icke lär underlåta att förordna om inspektion af skyddshemmen. Hvad deremot beträffar barnhemmen, torde, om, såsom Riksdagen an-

(11 § 2 mom.,
15 § 1 mom.
samt 30 §
2 mom.)

sett lämpligt, ingen skyldighet för skoldistriktet att inrätta sådana beslut, icke heller vara möjligt att förordna om ovillkorlig skyldighet för de barnhem, som anlitas af barnavårdsnämnderna, att underkasta sig inspektion. Det enda, som i detta afseende kan föreskrivas, torde vara, att barnavårdsnämnd, som anlitar barnhem, hvilket icke står under statens inspektion, icke eger för deri insatt barn åtnjuta statsbidrag.

Hvad åter angår sättet för utförandet af inspektionen, är Riksdagen i sak af annan åsigt än den, som utvecklats af departementschefen. Denne har nemligen uttalat den mening, att inspektionen af barnhemmen lämpligen kunde anförtros åt folkskoleinspektörerna, men att det deremot vore nödvändigt att för inspektionen af skyddshemmen anställa en eller flere särskilde inspektörer. Såsom skäl härför har af departementschefen hufvudsakligen anförts, att för åvägbringandet af de ändringar och förbättringar i de särskilda skyddshemmen, som efter hand kunde visa sig vara af nöden, erfordrades en man med mera erfarenhet i fråga om rätta ordnandet och skötseln af ett skyddshem, än hvad som i regel kunde förväntas af folkskoleinspektörerna, hvilkas verksamhet vore inskränkt till ett jemförelsevis ringa område. Utan att helt och hållet vilja bestrida, att något fog kan finnas för en sådan åsigt, vill Riksdagen framhålla en annan synpunkt, som enligt Riksdagens förmenande väger vida tyngre. Såsom redan af komitén framhållits, råda nemligen inom olika landsdelar så stora olikheter i folklynne och åskådningssätt, att det är önskvärdt, att organisationen af de särskilda skyddshemmen anpassas härefter. I följd häraf bör också inspektionen uppdragas åt personer, som äro förtrogna med ortens egendomligheter och vid bedömandet af skyddshemmens verksamhet taga nödig hänsyn härtill. Härtill kan äfven läggas, att folkskoleinspektörerna ega en särskild kvalifikation genom den kändedom om det personliga materialet för skyddshemmens arbete, de ega från sin erfarenhet i folkskolan.

Af dessa skäl anser Riksdagen, att för den inspektion vare sig af barnhem eller af skyddshem, Eders Kongl. Maj:t kan komma att förordna, företrädesvis böra användas folkskoleinspektörerna.

(15 § 1 mom.)

Deremot har Riksdagen väl tagit i öfvervägande, om icke granskningen af *skyddshems reglemente* kunde anförtros åt lokal myndighet, men emellertid beslutit bifalla förslaget, att sådant reglemente borde fastställas af Konungen; och har Riksdagen härvid fästat särskildt afseende å hvad departementschefen i samband med inspektionsfrågan yttrat derom, att fastställandet af ett skyddshems reglemente blott borde

»afse att betrygga, att anstalten i hufvudsak vore ändamålsenligt inrättad, och att man ej ville allt för strängt binda de olika skyddshemmen vid en viss form eller en viss metods detaljer».

I 22 § har från komiténs förslag upptagits stadgande om skyldighet för barnavårdsnämnd att, derest den, som ej fyllt 18 år, ställes under åtal, ur sitt protokoll och den i 21 § omförmälda anteckningslängd, på begäran af allmän åklagare, *meddela tillgängliga upplysningar* om den tilltalade. Detta stadgande synes Riksdagen ej lämpligen böra bibehållas i förevarande lag, enär densamma ju har afseende endast å personer under 15 år, hvilka ej skulle för brottslig gerning tilltalas inför domstol. Stadgandet har således tillämplighet endast på de förhållanden, som beröras i propositionen n:o 7, och står i samband med 1 § af den i sistberörda proposition ingående lag, innefattande vissa bestämmelser om förfarandet i brottmål rörande minderårige. Riksdagen har därför ansett berörda stadgande böra i sin helhet öfverflyttas till sistnämnda lag. (22 §.)

Förslagets 23 § innefattar bestämmelser, huru de genom barns omhändertagande uppkommande *kostnader* skola bestridas, i mån densamma ej gäldas genom bidrag af statsmedel. Föredragande departementschefen har utvecklat de grundsatser, som varit bestämmande vid utarbetandet af detta förslag. Han har härvid utgått från den beräkningen, att ett barns vård skulle kosta: i skyddshem 350 kronor, i barnhem 180 kronor samt i enskildt hem eller under anställning i arbete, tjänst eller yrke 150 kronor. Då enligt den kongl. propositionen vederbörande landsting eller stadsfullmäktige skulle vara skyldiga att upprätta och underhålla skyddshem, skulle landstinget eller stadsfullmäktige vara i sista hand ansvariga för kostnaderna för barns vård i skyddshem äfvensom för de kostnader, som uppkomme, då barn enligt 16 § från skyddshem öfverlemnades till enskildt hem eller anställdes i arbete, tjänst eller yrke. I alla öfriga fall, då barn åtnjöte uppfostran enligt förevarande lag, skulle barnavårdsnämnden vara i sista hand ansvarig. (23 §.)

Den, som sålunda vore i sista hand ansvarig, skulle åtnjuta bidrag till kostnaderna enligt följande grunder:

a) För barn, som vårdades inom skyddshem, skulle landstinget eller stadsfullmäktige genom sin representant, skyddshemmets styrelse, ega uppbära af staten 100 kronor och af barnavårdsnämnden 150 kronor. På landstinget eller stadsfullmäktige sjelfva beräknades alltså stanna ett belopp af endast 100 kronor. Skulle i något fall hela kostnaden ej

uppgå till 250 kronor, komme barnavårdsnämndens bidrag att i samma mån minskas.

b) För barn, som efter intagning i skyddshem utackorderades af dess styrelse, skulle styrelsen ega att af barnavårdsnämnden uppbära hela kostnaden, om den ej uppginge till 150 kronor, men annars detta belopp.

c) Om barn vore intaget i barnhem, skulle barnavårdsnämnden af vederbörande fattigvårdssamhälle uppbära högst 100 kronor och af staten 40 kronor. På nämnden sjelf beräknades alltså stanna likaledes 40 kronor. Om hela kostnaden i något fall icke uppginge till 140 kronor, borde minskningen komma fattigvårdssamhället till godo, men statsbidraget alltid utgå oafkortadt, till hvilket belopp kostnaden än uppginge.

d) Fattigvårdssamhället skulle likaledes för utackorderadt barn betala högst 100 kronor. Den öfverskjutande kostnaden skulle delas lika mellan staten och barnavårdsnämnden; dock att statsbidraget aldrig finge öfverstiga 25 kronor. Om kostnaden i dylikt fall ej öfverstege 100 kronor, skulle påtagligen intet statsbidrag utgå, och om den ginge derunder, komme fattigvårdssamhällets bidrag att i samma mån minskas.

Af det till högst 150 kronor uppgående bidrag, barnavårdsnämnden i förstnämnda båda fall skulle hafva att lemna till skyddshems styrelse för i skyddshemmet intaget eller derifrån utackorderadt barn, skulle nämnden uppbära högst 100 kronor af vederbörande fattigvårdssamhälle.

Med vederbörande fattigvårdssamhälle afsåges det fattigvårdssamhälle, inom hvilket barnet vistades, då dess skiljande från hemmet beslöts. Hade barnet icke hemortsrätt i detta, vore dess fattigvårdsstyrelse berättigad att af det fattigvårdssamhälle, der barnet hade hemortsrätt, utbekomma godtgörelse för den kostnad, styrelsen fått vidkännas.

Det fattigvårdssamhälle, som slutligen fått vidkännas utgift för barns vård och uppfostran, vore berättigadt till ersättning af barnets föräldrar eller den, hvilken eljest borde ansvara för dess försörjning. Kostnaden skulle betraktas såsom kostnad för lemnad fattigvård.

Bidrag skulle i intet af nu nämnda fall kunna fordras för längre tid än fem år.

För mera öfverskådlighets skull har departementschefen uppställt följande tablå öfver förhållandet mellan de särskilda bidragen, sådana dessa skulle blifva under förutsättning, att kostnaderna i hvarje fall uppginge till ofvan beräknade belopp.

Bidrag från	Om barnet fostras i		
	skyddshem	barnhem	onskildt hem
Föräldrar eller fattigvård	100	100	100
Staten	100	40	25
Barnavårdsnämnd	50	40	25
Landsting eller stadsfullmäktige	100	—	—
Summa kronor	350	180	150

Mot detta förslag och deraf beroende bestämmelser i 23 § har Riksdagen icke funnit skäl till erinran.

Då emellertid Riksdagen, af skäl som ofvan utvecklats, för sin del icke godkänt det i 14 § föreslagna stadgande om ovilkorlig skyldighet för landsting eller stadsfullmäktige att upprätta skyddshem, blifver det nödvändigt träffa bestämmelse, att landsting och stadsfullmäktige skola, utöfver de bidrag, hvartill de enligt §:ens stadganden äro berättigade, i hvarje fall ansvara för kostnad för barns uppfostran i skyddshem och utom detsamma enligt 16 §. Stadgande härom har af Riksdagen införts i 2 mom. af 23 §.

Särskildt med hänsyn till det fallet, att landsting eller stadsfullmäktige icke upprättat skyddshem, synes det önskligt, att underrättelse meddelas dem af barnavårdsnämnd, så snart ett af nämnden fattadt beslut om barns insättande i skyddshem gått i verkställighet. Stadgande härom har af Riksdagen införts i slutet af 23 § 4 mom.

Riksdagen, som hufvudsakligen godkänt de i 27 § föreslagna stadgandena om särskild barnavårdsnämnd, har emellertid icke för sin del kunnat gilla förslaget i hvad det rör beredandet af möjlighet för skoldistrikt, som består af två eller flere pastorat och i hvilket tillsättandet af särskild barnavårdsnämnd beslutits, att blifva *fördeladt i distrikt med särskilda barnavårdsnämnder*. Det torde vara föga sannolikt, att de skoldistrikt, om hvilka här är fråga, nemligen ett fåtal af rikets större städer, skulle begagna sig af ett sådant medgifvande. Dessa skoldistrikt lära nog finna det ändamålsenligast, att de för folkskoleväsendet synnerligen betydelsefulla och utan samband med detta svårskötta barnavårdsfunktionerna uppdragas åt folkskolans egen styrelse, hvadan tillsättandet af särskilda barnavårdsnämnder blir en sällsynthet. Om lik-

väl i följd af skoldistriktets storlek och arbetets deraf beroende omfattning eller af andra orsaker tillsättandet af särskild barnavårdsnämnd komme att beslutas i något distrikt, håller Riksdagen före, att ett sådant distrikt af flere grunder skulle anse det med sin egen fördel bäst förenligt att tillsätta endast en barnavårdsnämnd för hela distriktet. Men utom det att det kan synas mindre nödigt att stifta lagbud, som icke hafva någon sannolikhet att vinna tillämpning, vill Riksdagen framhålla, att, om mot förmodan ett skoldistrikt skulle af någon anledning önska distriktets fördelning i flere barnavårdsdistrikt, detta från synpunkten af de grundsatser, som här böra vara de bestämmande, måste anses både olämpligt och till och med skadligt. Så betungande torde icke barnavårdsnämndens arbete blifva, att det icke lämpligen kan utföras af en enda myndighet för hvilken som helst af Sveriges städer. Och å andra sidan kan en sådan splittring af arbetet i smådistrikt icke vara annat än menlig för detsammans behöriga bedrivande, synnerligast med hänsyn till de talrika flyttningar från en stadsdel till annan, som äro så vanliga bland de mindre skötsamma familjer, med hvilka barnavårdsnämnderna till det mesta skulle få att skaffa. Genom sådan flyttning skulle en familj, med hvilken en barnavårdsnämnd börjat taga befattning och öfver hvilken nämnden kanske just börjat vinna något inflytande, plötsligt undandraga sig dess handledande verksamhet. Om icke annat skulle gagnet af den kännedom om fallet, nämnden derunder vunnit, gå förloradt. Häremot kan icke invändas, att en barnavårdsnämnd i ett distrikt af exempelvis Stockholms storlek icke skulle kunna besitta den nödiga kännedomen om förhållandena i stadens olika delar och bland dess talrika familjer med vanartade och sedligt försummade barn. Ty för tillhandahållandet af den nödiga personal- och lokalkännedomen är sörjdt genom det i lagförslagets 3 § intagna stadgandet, att nämnden jemväl utom sina egna ledamöter kan utse kretsombud, hvilka ega närvara vid nämndens sammanträden och göra anmälningar om sådana missförhållanden, hvilka utgöra föremål för nämndens ingripande.

(27 § 3 mom.) Beträffande sammansättningen af särskild barnavårdsnämnd är uti 27 § 3 mom. stadgadt, att qvinna äfven kan inväljas, likasom ju förhållandet är i fråga om skolråd. Riksdagen håller före, att denna bestämmelse skäligen bör gälla såväl gifta som ogifta kvinnor, men har likväl icke ansett sig kunna nu föreslå ändring i bestämmelsens affattning, i syfte att undanrödja tvekan i nämnda hänseende. Riksdagen har nemligen redan beslutit skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t, hvori anhålles om framläggande af förslag till sådan lagstiftning om kvinnas

valbarhet till ledamot i fattigvårdsstyrelse, att dylik befogenhet otvetydigt må tillkomma äfven gift qvinna. Vid pröfningen af frågan härom lärer Eders Kongl. Maj:t utan tvifvel komma att taga i öfvervägande, om och i hvad mån alla gällande bestämmelser angående qvinnas valbarhet till kommunala uppdrag må vinna tillämpning å gift qvinna.

Som Riksdagen på ofvan anförda skäl för sin del beslutit, att andra instans i barnavårdsfrågor skall vara icke domkapitel, utan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, samt Riksdagen på det enda ställe i lagen, der det fortfarande skulle talas om domkapitel, eller i 27 § 3 mom., insatt, att det här förekommande stadgande skall i motsvarande tillämpning gälla konsistorium i Stockholm, har förslagets 29 § uteslutits. (29 §.)

Mot *öfriga* i lagförslaget förekommande stadganden har Riksdagen icke funnit skäl till erinran.

Hvad deremot beträffar förslaget, att denna lag icke skulle *träda i kraft* förr än den 1 januari 1905, är detta, såsom framgår af departementschefens uttalande, orsakadt dels af det samband denna lag ansetts ega med de i propositionen n:o 7 framlagda lagförslag, hvilka icke kunna träda i kraft förr än vid nämnda tidpunkt, då den föreslagna uppfostringsanstalten vid Bona ansetts kunna vara färdig, dels ock deraf, att landsting och stadsfullmäktige icke kunde förväntas förr hafva upprättat skyddshem.

Då förevarande lagförslag ingalunda kan anses stå i något oskiljaktigt beroende af den tilltänkta tvångsuppfostringsanstalten vid Bona, synes det som om hufvudskälet för det ifrågasatta långa uppskofvet skulle bortfalla, i händelse enligt Riksdagens beslut landsting och stadsfullmäktige icke såsom en oafvislig förpligtelse åläggas att hvar för sitt område upprätta skyddshem. Bortfaller denna förpligtelse, så bortfaller äfven den fulla säkerheten för att vid någon viss tidpunkt hvarje landstingsområde och hvarje stad, som ej deltagar i landsting, skola hafva erhållit sitt skyddshem, och någon egentlig grund för att uppskjuta lagens trädande i kraft utöfver den 1 januari 1903 synes då ej längre förefinnas. Skäl saknas för öfrigt icke för den förhoppning, att enskild offervillighet samt landstingens och stadsfullmäktiges nitälskan skola, så fort ske kan, afhjelpa behovet åtminstone genom provisoriska anordningar.

Dessutom vill Riksdagen erinra, *dels* att åtskilliga anstalter för vanartade redan finnas i landet, i hvilka antagligen icke så få nya platser,

åtminstone tills vidare, skulle kunna beredas, då anstalt för hvarje af barnavårdsnämnd öfverlemnadt barn erhåller så betydande ekonomiskt understöd, som nu är ifrågasatt, *dels ock* att mått och steg redan äro vidtagna för inrättande af nya anstalter.

Huru nu än förhållandet kan blifva med utrymmet för de vanartade barnen, kan det dock — och detta torde väl vara det viktigaste skälet mot ett så långt uppskof med lagens ikraftträdande, som Eders Kongl. Maj:t föreslagit — svårligen anses välbetänkt att för det jemförelsevis ringa antal barn, som äro vanartade och för hvilka plats i skyddshem först vid en något senare tidpunkt kan beredas, uppskjuta den vård, lagen afser att tillförsäkra det vida större antal barn, som endast äro sedligt försummade, men häraf löpa fara att blifva vanartade.

Af dessa skäl, och då det synes vara på högsta tid, att en väl ordnad och med erforderlig myndighet utrustad verksamhet för motarbetande af den sedliga förvildningen bland ungdomen börjas snarast möjligt, har Riksdagen ansett, att förevarande lag bör träda i kraft redan den 1 januari 1903.

Mot Eders Kongl. Maj:ts förslag till lag angående ändrad lydelse af §§ 1, 2, 9, 10, 13, 19, 22, 30, 36 och 39 i *förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd* den 21 mars 1862 har Riksdagen icke funnit skäl till erinran, men anser, att densamma bör träda i kraft på samma gång som nyss behandlade lag eller den 1 januari 1903.

Såsom redan blifvit nämndt, har enskild motionär föreslagit, att Riksdagen måtte för sin del besluta vissa angifna ändringar i §§ 1, 2, 9, 11 och 18 i *förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm* den 20 november 1863.

Motionären erinrar till en början, att Eders Kongl. Maj:t, i olikhet med hvad komitén hemställt, icke föreslagit motsvarande ändringar i denna förordning som i den ofvan nyss berörda, samt att föredragande departementschefen såsom skäl härtill anfört följande:

»Vidkommande härefter förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863, skulle det ligga närmast till hands att nu i densamma ifrågasätta förändringar, motsvarande dem, som föreslagits i afseende å allmänna kyrkostämmo-

förordningen. Förslag har emellertid väckts om att i kyrkostämmoförordningen för Stockholm vidtaga åtskilliga förändringar i sammanhang med att folkskoleväsendet i nämnda stad skulle förklaras utgöra en angelägenhet, hvilken staden såsom kommun egde att vårda; och flere af de paragrafer i förordningen, som i förevarande sammanhang borde af mig ifrågasättas till ändring, skulle jemväl beröras af nyssnämnda ärendes utveckling. Då det är möjligt, att denna fråga hinner blifva så beredd, att den kan underställas Eders Kongl. Maj:ts pröfning och sedermera föreläggas Riksdagen år 1903, synes mig det ej vara lämpligt att nu föreslå ändringar i kyrkostämmoförordningen för Stockholm. Blevde dylika ändringar nu med anledning af förevarande lagförslag verkställda, är det antagligt, att delvis samma paragrafer i kyrkostämmoförordningen skulle behöfva ändras redan vid nästa riksdag och således innan de hunnit träda i full kraft. Bifalles åter icke det tilltänkta förslaget rörande folkskoleväsendet i Stockholm, lär det med hänsyn till den jemförelsevis aflägsna tidpunkt, då lag om uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn skulle träda i full tillämpning, ändock medhinnas att få de nödiga ändringarna i behörig tid genomförda.»

Sedan motionären härefter erinrat om de nyss anförda skäl, som legat till grund för Eders Kongl. Maj:ts förslag, att lagen om uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn skulle träda i kraft först den 1 januari 1905, samt anført i hufvudsak samma skäl, som, enligt hvad nyss utvecklats, varit bestämmande för Riksdagens beslut, att lagen skall träda i kraft redan den 1 januari 1903, fortsätter motionären:

»Skulle emellertid Riksdagen besluta, att lagen skall tillämpas redan från och med nästa års begynnelse, blir det uppenbarligen nödvändigt att redan nu vidtaga åtskilliga ändringar i gällande förordning om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm. I motsatt fall måste nemligen det egendomliga komma att inträffa, att lagen åtminstone under ett års tid blefve omöjlig att tillämpa inom ett af de samhällen, der den allra bäst behöfves.»

Mot hvad motionären sålunda anført och hemställt har Riksdagen icke funnit något att erinra.

Eders Kongl. Maj:t har vidare i förevarande proposition gjort hemställen om vissa medgifvanden från Riksdagens sida ej mindre be-

träffande de *statsanslag*, som skulle få utbetalas som bidrag till kostnaderna för de af barnavårdsnämnderna omhändertagna barns vård och uppfostran på något af de i ofvan först afhandlade lag angifna sätt, än äfven i fråga om rätt för Kongl. Maj:t att vid nämnda statsbidrags utbetalande anordna den kontroll och meddela de bestämmelser i öfrigt, som kunde finnas erforderliga.

Mot hvad i detta afseende föreslagits har Riksdagen intet annat att erinra, än att — för tydligare framhållande af den grundsats, som, enligt hvad Riksdagen närmare utvecklat vid granskningen af 23 § i förslaget till lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn, vore uttryckt i de föreslagna bestämmelserna om förhållandet mellan statsbidraget och fattigvårdssamhällets bidrag till barns underhåll i barnhem, nemligen att, äfven om kostnaden för sådant underhåll ej uppginge till 140 kronor, staten likväl skulle erlægga 40 kronor och fattigvårdssamhället endast det återstående beloppet — orden »stannat å» i det stycke, som handlar om nu förevarande fråga, synas böra utbytas mot »skola bestridas af».

Då Riksdagen för sin del beslutit, att nu ifrågavarande lagar skola träda i kraft den 1 januari 1903, torde det i propositionen ifrågasatta medgifvande af Riksdagen om rätt för Kongl. Maj:t att under viss tid före lagarnes ikraftträdande utdela understöd för barns uppfostran i skyddshem och barnhem icke vara erforderligt.

Slutligen har Eders Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för nu angifna ändamål på ordinarie stat under riksstatens åttonde hufvudtitel bevilja ett förslagsanslag med titel »uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt afseende försummade barn» å 70,000 kronor.

Mot detta förslag har Riksdagen icke funnit anledning till erinran.

Under återopande af hvad nu blifvit anfördt, får Riksdagen tillkännagifva:

att Riksdagen, som funnit sig icke kunna oförändradt antaga Eders Kongl. Maj:ts förslag till lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn, för sin del antagit lag i detta ämne af den lydelse, bilagan A utvisar;

att den af Eders Kongl. Maj:t föreslagna lag angående ändrad lydelse af §§ 1, 2, 9, 10, 13, 19, 22, 30, 36 och 39 i förordningen om

kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 blifvit af Riksdagen antagen, hvarvid dock Riksdagen för sin del beslutit att samma lag skall träda i kraft den 1 januari 1903;

att Riksdagen för sin del antagit lag angående ändrad lydelse af §§ 1, 2, 9 11 och 18 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 af den lydelse, bilagan B utvisar;

samt att Riksdagen
dels medgifvit:

att till styrelse för skyddshem må till bestridande af kostnaderna för hvarje på grund af lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn i skyddshemmet intaget barns vård utgå ett årligt statsbidrag af 100 kronor för den tid, skyddslingen vårdas i skyddshemmet;

att till betäckande af de för barns uppfostran i enskildt hem eller barnhem eller under anställning i arbete, tjänst eller yrke uppkomna kostnader, som på grund af nyssnämnda lags bestämmelser skola bestridas af barnavårdsnämnd, må för den tid barnet på nämndens föranstaltande njuter sådan uppfostran till nämnden utgå ett årligt statsbidrag af 40 kronor, om barnet vårdas i barnhem, och hälften af dessa kostnaders belopp, dock ej öfver 25 kronor, om barnet är anförtroddt åt enskildt hem eller anställt i arbete, tjänst eller yrke; samt

att det må ankomma på Kongl. Maj:t att vid nämnda statsbidrags utbetalande anordna den kontroll och meddela de bestämmelser i öfrigt, som kunna finnas erforderliga;

dels ock, för att till nu angifna ändamål användas, på ordinarie stat under riksstatens åttonde hufvudtitel beviljat ett förslagsanslag, med titel »uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt afseende försummade barn», å 70,000 kronor.

Stockholm den 7 maj 1902.

Med undersätlig vördnad.

Bil. A.

Lag

angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

1. Denna lag afser beredande af ändamålsenlig uppfostran åt barn under femton år, hvilka på grund af föräldrars eller målsmäns lastbarhet, vårdslöshet eller oförmåga att egna barnen nödig tillsyn äro i sedligt afseende så försummade, att särskilda åtgärder anses vara erforderliga för att förekomma deras vanartande, eller äro så vanartade, att hemmets och skolans uppfostringsmedel befinnas otillräckliga för deras tillrättaförande.

2. Huru vanartadt barn i visst fall må kunna äfven efter fyllda femton år omhändertagas för uppfostran, stadgas i 12 §.

2 §.

I hvarje skoldistrikt skall finnas en barnavårdsnämnd, hvilken det åligger att i enlighet med denna lags bestämmelser taga vård om sådana i 1 § omförmälda barn, som vistas inom distriktet. Denna nämnd utgöres i de distrikt, der ej särskild barnavårdsnämnd tillsättes enligt 27 §, af skolrådet eller den myndighet, som eljest utgör skolstyrelse.

3 §.

I fall af behof eger barnavårdsnämnd att för utöfvande af sin verksamhet indela sitt distrikt i kretsar och att för hvarje sådan till sitt

biträde årligen utse kretsombud antingen bland sina egna ledamöter eller ock bland andra män eller qvinnor, hvilka nitälska för ungdomens uppfostran.

4 §.

Kretsombud samt för vederbörande skoldistrikt anställd särskild folkskoleinspektör ega att närvara vid barnavårdsnämndens sammanträden och att deltaga i öfverläggningarna, men ej i besluten.

5 §.

Barnavårdsnämndens ledamöter och kretsombud böra hafva uppmärksamhet derå, att barn ej må blifva försummade i sedligt afseende eller vanartas, samt, om sådant förekommer, derom göra anmälan hos nämnden. Sådan anmälan må ock göras af någon statens eller kommunal myndighet eller ock af embets- eller tjänsteman, hvilken i denna sin egenskap erhållit kännedom om förhållanden, som föranleda till anmälan.

6 §.

1. Har anmälan enligt 5 § blifvit gjord, skall barnavårdsnämndens ordförande för ärendets beredande oförtöfvadt söka inhemta noggrann kännedom om barnets lefnadsförhållanden och uppförande.

Finnes anledning antaga, att barns vanart är beroende på sjuklighet till kropp eller själ, skall ordföranden inhemta läkares yttrande härom.

2. Till deltagande i nämndens öfverläggning om anmäldt barn skola kallas det ombud, till hvars krets barnet hör, och skoldistriktets särskilde folkskoleinspektör samt den lärare eller lärarinna inom distriktet, af hvilken barnet senast åtnjutit undervisning; börande läraren eller lärarinnan, om hinder möter för personlig inställelse, till nämnden afgifva skriftligt yttrande.

Tillhör barnet församling af främmande trosbekännare och är denna församlings föreståndare bosatt inom distriktet, skall tillfälle beredas honom att yttra sig i ärendet.

7 §.

1. Finner barnavårdsnämnd anmäldt barn vara i sedligt afseende försummadt, skall nämnden inför sig eller genom särskildt utsedt ombud

tilldela dem, hvilka det åligger att hafva vård om barnet, en allvarlig förmaning att bättre uppfylla sina uppfostringspligter.

2. Visar barnet vanart, skall nämnden, på sätt nu är sagdt, tilldela det en allvarlig varning och, om sådant anses gagneligt, jemväl föreskrifva, att barnet skall inom viss tid och i ojäfviga vittnens närvaro tilldelas lämplig aga; skolande nämnden draga försorg derom, att agan varder genom dertill af nämnden utsedd lämplig person behörigen verkställd.

3. Har nämnden beslutit åtgärd, hvarom i 1 eller 2 mom. sägs, bör nämnden uppdraga åt någon af sina ledamöter eller åt kretsombud eller annan lämplig person att med särskild uppmärksamhet följa barnets lefnadsförhållanden och öfvervaka dess uppförande samt lemna råd och bistånd vid dess uppfostran.

4. Då åtgärd enligt 1 eller 2 mom. vidtages, skola barnets föräldrar eller målsman tillika erinras om den påföljd, som, der rättelse ej vinnes, skall enligt 8 § inträda, och om den ersättningsskyldighet, som i sådan händelse jemlikt 25 § åligger dem.

5. I afseende å barnavårdsnämnds rätt att kalla till inställelse och påföljd för underlåtenhet att hörsamma kallelsen gäller i motsvarande tillämpning hvad som finnes stadgadt för kyrkoråd.

8 §.

1. Pröfvar barnavårdsnämnd i särskildt fall de i 7 § anvisade åtgärderna vara gagnlösa eller hafva sådana åtgärder vidtagits, men icke medfört åsyftad verkan, eger nämnden skilja barnet från hemmet att för vård och uppfostran till annan öfverlemnas. Skälen för barnavårdsnämndens beslut härom skola i beslutet angifvas och antecknas i protokollet.

2. Beslut om barns skiljande från hemmet skall skriftligen delgifvas dess föräldrar eller målsman, och skall dervid tillika affordras dem förklaring, huruvida de samtycka till beslutets verkställande; skolande behöriga intyg om såväl delgifningen som den afgifna förklaringen förvaras bland nämndens handlingar samt vid dess nästa sammanträde föredragas och i protokollet antecknas.

3. Om föräldrar eller målsman icke lemna sådant samtycke, som i 2 mom. sägs, skall nämnden, med redogörelse för hvad i ärendet förekommit, senast fjorton dagar efter den, då beslutet bevisligen delgafs, underställa detsamma Konungens befallningshafvandes pröfning.

4. Hafva barnets föräldrar eller målsman icke inom fjorton dagar efter beslutets fattande kunnat anträffas, skall beslutet underställas Konungens befallningshafvandes pröfning inom fjorton dagar efter utgången af sagda tid.

5. Utan hinder af underställning må barnavårdsnämnds beslut bringas till verkställighet.

9 §.

1. Har underställning jemlikt 8 § skett, skall Konungens befallningshafvande låta delgifva barnets föräldrar eller målsman föreläggande att antingen å viss tid, personligen eller genom ombud, inställa sig hos Konungens befallningshafvande för att höras i ärendet eller ock inom samma tid inkomma med skriftligt yttrande, vid äfventyr, om sådant försummas, att ärendet ändå afgöres. Om föräldrars eller målsmans vid förhör eller skriftligen afgifna yttrande föranleder dertill, bör Konungens befallningshafvande lemna barnavårdsnämnden tillfälle att bemöta detsamma med påminnelser, innan ärendet afgöres.

Har för delgifning af föreläggande, hvarom här sägs, mött hinder, ity att föräldrars eller målsmans vistelseort är okänd, eller att de vistas å utrikes ort, må Konungens befallningshafvande ändå afgöra ärendet på skäl, som äro för handen.

2. Varder nämndens beslut om barnets skiljande från hemmet fastaldt af Konungens befallningshafvande, må ändring sökas hos Konungen genom besvär, som skola ingifvas till ecklesiasitikdepartementet inom den tid, som i allmänhet är bestämd för öfverklagande af förvaltande myndigheters och embetsverks beslut.

10 §.

Befinnas, efter det barn blifvit på grund af barnavårdsnämnds beslut skildt från sitt hem, förhållandena i hemmet vara sådana, att barnet der kan erhålla lämplig vård och uppfostran, må barnet återlemnas till föräldrar eller målsman.

11 §.

1. Skall ett i sedligt afseende försummadt barn enligt barnavårdsnämnds beslut skiljas från hemmet, bör nämnden sätta det i annat *enskildt hem*, om hvilket nämnden på grund af inhemtade upplysningar

kan antaga, att barnet der kommer att på ett tillfredsställande sätt vårdas och uppfostras.

2. Finnes icke sådant hem att tillgå, bör nämnden söka bereda barnet plats i ett för ändamålet lämpadt *barnhem*.

3. När barnet hunnit den ålder och nått den stadga, att det anses kunna i tjenst eller yrke anställas, skall nämnden söka bereda barnet lämplig anställning och tillse, att det erhåller nödig utrustning.

4. Utöfver det kalenderår, under hvilket barnet fyller sexton år, bör godtgörelse för dess vård och uppfostran i enskildt hem eller barnhem icke utfästas af nämnden. För godtgörelse, som utfästes i strid häremot, eger rätt till ersättning enligt 23 eller 25 § icke rum.

12 §.

1. Skall vanartadt barn skiljas från hemmet, har barnavårdsnämnd att ombesörja, att barnet, så snart utväg dertill finnes, varder intaget i ett för vanartadt barn afsedt *skyddshem*, hvartill äfven är att räkna annan af Konungen erkänd uppfostringsanstalt för vanartade minderåriga. Har barn under tiden närmast innan det fyller femton år visat synnerligen grof vanart, må det kunna intagas i skyddshem äfven sedan det uppnått nämnda ålder, dock ej efter fyllda sexton år.

2. Till vård och uppfostran i enskildt hem eller barnhem, på sätt i 11 § sägs, må nämnden öfverlemna jemväl vanartadt barn, så framt icke våda för andra barns sedliga utveckling kan befaras derigenom uppkomma.

13 §.

Visar barn, som enligt 11 § eller 12 § 2 mom. öfverlemnats till enskildt hem eller barnhem, vanart af den beskaffenhet, att dess sanvaro med andra barn måste anses innebära våda för dessas sedliga utveckling, skall den barnavårdsnämnd, som beslutit barnets skiljande från hemmet, draga försorg om dess intagande i skyddshem.

Sådan åtgärd bör ock vidtagas, der den eljest pröfvas vara af behofvet påkallad.

14 §.

För hvarje landstingsområde samt för hvarje stad, som ej deltagar i landsting, bör finnas nödigt antal skyddshem. Hafva sådana hem till

erforderligt antal icke kommit till stånd på annan väg, böra landsting eller stadsfullmäktige låta sig angeläget vara att draga försorg om deras upprättande.

15 §.

1. Skyddshem skall stå under ledning af en styrelse och vara försedt med ett af Konungen godkänt reglemente.

2. Barn af olika kön må ej i samma skyddshem intagas.

3. Antalet samtidigt i ett skyddshem intagna skyddslingar må ej utan Konungens medgifvande öfverstiga trettio, derest icke tillämpningen af bestämmelsen i 16 § om skyldighet för skyddshem att i visst fall återtaga skyddsling föränleder dertill.

4. Skyddshem bör i fråga om den vid detsamma anställda personal äfvensom i andra afseenden vara så anordnad, att en hvar af dess skyddslingar må komma i åtnjutande af den särskilda handledning och vård, som erfordras för hans uppfostran till gudsfruktan och arbetsduglighet.

5. Inom skyddshem skall meddelas skolundervisning, som till omfånget ej må trängre begränsas, än gällande folkskolestadga medgifver.

6. Rätt att diciplinärt bestraffa skyddsling tillkommer skyddshems styrelse och föreståndare.

16 §.

Har ett år förflutit, sedan skyddsling blifvit i skyddshem intagen, eger styrelsen att, derest sådant finnes för skyddslingen nyttigt, tills vidare eller för viss tid för vård och uppfostran öfverlemna honom till enskildt hem eller anställa honom i arbete, tjänst eller yrke; styrelsen obetaget att tidigare vidtaga dylik åtgärd, der i särskildt fall omständigheterna sådant påkalla.

Då skyddsling sålunda öfverlemnas till enskildt hem eller anställes i arbete, tjänst eller yrke, skall förbehåll göras om rätt för skyddshemmets styrelse att när som helst återtaga skyddslingen; och vare styrelsen skyldig återtaga honom, om hans uppförande eller annat förhållande dertill föränleder.

17 §.

1. När skyddsling vunnit den stadga, att uppfostran i skyddshemmet anses icke vidare vara för honom behöflig, må styrelsen besluta hans utskrifning.

Senast då skyddsling uppnått aderton år, skall han från hemmet utskrifvas.

2. Styrelsen skall söka bereda skyddsling lämplig anställning vid utskrifningen samt tillse, att han erhåller nödig utrustning.

18 §.

1. Barnavårdsnämnden bör öfvervaka de barns uppförande och uppfostran, som till enskildt hem eller barnhem af nämnden öfverlemnats.

2. Tillhör det enskilda hem eller barnhem, till hvilket ett i sedligt afseende försummat eller ett vanartadt barn blifvit af barnavårdsnämnd öfverlemnadt, annan nämnds distrikt, skall underrättelse om barnets öfverlemnande ofördröjligen meddelas denna nämnd.

3. Finner nämnden, att barn, som inom dess distrikt är af annan barnavårdsnämnd eller af styrelse för skyddshem till enskildt hem eller barnhem öfverlemnadt, ej erhåller nödig vård och uppfostran eller att det genom sin vanart utöfvar menlig inverkan på andra barn, skall underrättelse härom ofördröjligen meddelas vederbörande nämnd eller styrelse.

4. Leder sådant meddelande icke till åsyftad verkan, skall barnavårdsnämnden inom det distrikt, der barnet vistas, om förhållandet göra anmälan hos Konungens befallningshafvande, som har att förständiga vederbörande nämnd eller styrelse att vidtaga lämplig åtgärd för barnets uppfostran. Tillhör denna nämnd eller styrelse annat län, öfverlemnar Konungens befallningshafvande ärendet till handläggning af Konungens befallningshafvande derstädes.

19 §.

Konungens befallningshafvande eger att äfven i andra fall, än som i 18 § 4 mom. afses, tillhålla barnavårdsnämnd, som underlåter vidtaga åtgärd, då sådan för ett i sedligt afseende försummat eller ett vanartadt barns uppfostran erfordras, att sin skyldighet fullgöra.

20 §.

Öfver den, som genom barnavårdsnämnds försorg erhållit vård och uppfostran i enskildt hem eller barnhem, bör nämnden, äfven efter det han lemnat detta hem, fortfarande hafva tillsyn, så länge han ännu

icke uppnått myndig ålder. Intill dess sådan person fyllt aderton år, eger nämnden för honom utse tjänst eller anställning, hvilken han icke utan nämndens tillstånd må lemna före denna ålder.

Hvad här är stadgadt gälle ock för skyddshems styrelse med afseende på skyddsling, som utskrifvits från skyddshemmet, dock att han i intet fall må utan styrelsens tillstånd lemna tjänst eller anställning, som styrelsen utsett, förr än ett år förflutit efter utskrifningen.

21 §.

Ordförande i barnavårdsnämnd och föreståndare för skyddshem ega att, der så pröfvas nödigt, påkalla biträde af presterskap, kommunal- eller polismyndighet.

22 §.

Öfver de barn, om hvilka barnavårdsnämnd beslutit åtgärd enligt 7 eller 8 §, skall af nämnden föras en längd, hvori antecknas barnets namn, födelseår och födelseort, föräldrars, målsmans eller fosterföräldrars namn, yrke och bostad samt de åtgärder, som för barnets uppfostran vidtagits.

23 §.

1. Till betäckande af de kostnader, barnavårdsnämnd fått vidkännas för barns uppfostran i enlighet med bestämmelserna i denna lag i enskildt hem eller barnhem, dit barnet af nämnden öfverlemnats, skall, med den inskränkning i 3 mom. sägs, det fattigvårdssamhälle, inom hvilket barnet vistades, då dess skiljande från hemmet beslöts, lemna bidrag med ett belopp af 100 kronor för år räknadt eller det lägre belopp, som må vara tillräckligt för hela den årliga kostnadens ersättande.

2. Landsting och stad, som ej deltagar i landsting, skola, hvar för sitt område, ansvara för kostnaden för uppfostran i skyddshem, eller utom skyddshem i enlighet med 16 §, af barn, som på föranstaltande af barnavårdsnämnd inom området varder till skyddshem öfverlemnadt. Till betäckande af den kostnad, landsting eller stadsfullmäktige i sådant hänseende fått vidkännas, är barnavårdsnämnden skyldig att för en tid af högst fem år till landstinget eller stadsfullmäktige erlägga bidrag med ett belopp af 150 kronor för år räknadt eller det

lägre belopp, som må vara tillräckligt för hela den årliga kostnadens betäckande; skolande, med den inskränkning i 3 mom. sägs, det fattigvårdssamhälle, som afses i 1 mom., ersätta barnavårdsnämnden med ett årligt belopp af 100 kronor eller det mindre belopp, nämnden måst utgifva.

3. Kostnad, som, enligt hvad nu är sagdt, skall hvila å ett fattigvårdssamhälle, utgår ej i den mån godtgörelse till barnavårdsnämnden frivilligt lemnats af barnets föräldrar eller målsman samt ej för längre tid än sammanlagdt fem år, derunder barnet njutit uppfostran enligt denna lag. Kostnaden skall betraktas såsom kostnad för lemnad fattigvård.

4. Barnavårdsnämnd åligger att, så snart ett af nämnden fattadt beslut om barns skiljande från hemmet gått i verkställighet, om beslutet underrätta fattigvårdsstyrelsen i det samhälle, hvarom ofvan förmäles, hvarefter fattigvårdsstyrelsen har att vid sitt nästa sammanträde låta i protokollet anteckna hvad sålunda meddelats; skolande understöd för barnet anses vara beviljadt från och med den dag, meddelandet blifvit i protokollet intaget eller bort der intagas.

Sådan underrättelse skall jemväl, då barn intagits i skyddshem, meddelas vederbörande landsting eller stadsfullmäktige.

24 §.

Har barn, som blifvit från hemmet skildt, icke hemortsrätt i det fattigvårdssamhälle, der det vistades, då dess skiljande från hemmet egde rum, är fattigvårdssamhället berättigadt att af det fattigvårdssamhälle, hvarest barnet har hemortsrätt, utbekomma godtgörelse för hafd kostnad, hvarom i 23 § sägs.

25 §.

Den kostnad för barns vård och uppfostran enligt denna lag, som på grund af bestämmelserna i 23 och 24 §§ drabbat fattigvårdsstyrelse i det samhälle, hvilket slutligen fått vidkännas utgift härför, skall, i den mån fattigvårdsstyrelsen icke finner skäl till eftergift, af barnets föräldrar eller den, hvilken eljest bör ansvara för dess försörjning, ersättas.

26 §.

1. Om barnets hemortsrätt ej kunnat utrönas eller detsamma ej är svensk medborgare, gäller beträffande kostnad, hvarom i 23 § är

nämndt, enahanda rätt för fattigvårdssamhälle till godtgörelse af staten, hvarom i § 29 mom. 3 af förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871 för der afsedt fall stadgas; skolande jemväl beträffande ordningen för upptagande och fullföljande af frågor om ersättning enligt 24 eller 25 § af denna lag i motsvarande tillämpning gälla hvad för dylika fall är stadgadt i händelse fattigvårdsstyrelse beviljat fattigvård enligt § 1 af nämnda förordning.

2. I förhållande till annat fattigvårdssamhälle har den omständigheten att fattigvårdsstyrelse erlagt kostnad, hvarom nu är sagdt, icke inverkan på frågan om den hemortsrätt, barnets fader eller moder tillkommer.

27 §.

1. Vederbörande skoldistrikt eger, såsom i 2 § sägs, tillsätta särskild barnavårdsnämnd. I denna nämnd är kyrkoherden eller den hans embete förestår ordförande.

2. Omfattar dylik nämnds verksamhet två eller flere pastorat, skall den af pastoratens kyrkoherdar vara ordförande, som af nämndens ledamöter dertill väljes å sammanträde, hvilket, då sådant val första gången erfordras, utlyses af den till lefnadsåren äldste kyrkoherden.

3. Till ledamöter i särskild barnavårdsnämnd skola å kyrkostämma utses minst fyra för nit om ungdomens uppfostran kända män eller kvinnor. Väljes qvinna till ledamot af nämnden, eger hon att när som helst afsäga sig uppdraget.

Då val af ledamöter i nämnden eger rum, må, der i vederbörlig ordning så beslutes, jemväl utses hälften så många suppleanter som ledamöter i nämnden eller, då dessas antal icke är jemnt, det antal, som är närmast öfver hälften.

Angående val af ledamöter och suppleanter i särskild barnavårdsnämnd, hvars verksamhet omfattar två eller flere pastorat, eger Konungen att på framställning af stiftets domkapitel eller i fråga om Stockholms stad af dess konsistorium särskildt förordna.

4. Nämnden väljer inom sig för hvarje år en vice ordförande.

5. I afseende å valbarhet till ledamot eller suppleant i särskild barnavårdsnämnd, ledamots eller suppleants tjenstgöringstid och afgang samt fyllnadsval efter ledamot, som under tjenstgöringstiden afgått, äfvensom angående kallelse till nämndens sammanträden, antal ledamöter, som skola vara tillstädes för att ärende må handläggas, omröstning, protokolls förande och justering, skriftvexling, vård om nämndens

handlingar och upprättande af register samt utseende af kassaförvaltare gäller i motsvarande tillämpning hvad för skolråd finnes stadgadt.

6. För hvarje år åligger det särskild barnavårdsnämnd att uppgöra ett utgifts- och ett inkomstförslag. Om dessa förslags uppställning och framläggande för kyrkostämman, om debitering och uppörd af de med anledning af desamma utaf kyrkostämman beviljade medel samt om nämndens räkenskaper, dessas granskning och ledamots ansvarighet gäller i motsvarande tillämpning hvad i dessa afseenden för skolråd finnes stadgadt.

7. För de fall, då enligt 3 mom. på Konungen ankommer att förordna om val af ledamöter och suppleanter i särskild barnavårdsnämnd, meddelar Konungen nödiga bestämmelser i afseende å de frågor, som omförmälas i 6 mom.

28 §.

I de fall, då i vederbörlig ordning tillsatt särskild skolstyrelse på grund af 2 § utgör barnavårdsnämnd, skola, i afseende å afgifvande af utgifts- och inkomstförslag för utöfvande af skolstyrelsens verksamhet i nämnda egenskap, beviljande af medel härtill, dessa medels handhavande, granskning af skolstyrelsens förvaltning och räkenskaper äfvensom ansvarsfrihet för skolstyrelsen i samma egenskap, i motsvarande tillämpning gälla de särskilda föreskrifter, som meddelats rörande sådan skolstyrelses handhavande af folkskoleväsendet.

29 §.

1. Om statsbidrag till bestridande af kostnader för uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn är särskildt stadgadt.

2. Angående inspektion af barnhem och skyddshem förordnar Konungen. Kostnaderna för sådan inspektion bestridas af statsmedel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1903.

Bil. B.

Lag

angående ändrad lydelse af §§ 1, 2, 9, 11 och 18 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

§ 1.

Mom. 1. Hvarje territoriell kyrkoförsamling eger att för vården af kyrkans och folkskolans samt dermed sammanhängande angelägenheter i kyrkostämman med kyrkoherden sammanträda till öfverläggning och beslut, på sätt denna förordning stadgar.

Mom. 2. Kyrkostämman — — — — — hållas.

§ 2.

Till kyrkostämmans handläggning höra frågor om:

- 1) åtgärder — — — — — gudstjensten;
  - 2) folkskoleundervisningen och dithörande anstalter samt uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn;
  - 3) val af kyrkovärdar — — — — — eger utse;
  - 4) orgelnisters — — — — — afskedande;
  - 5) användande — — — — — folkskoleräkenskaper;
  - 6) hushållning — — — — — egendom;
  - 7) byggnad — — — — — kyrkobetjente;
  - 8) bestämmande — — — — — boställe;
  - 9) fördelning — — — — — kyrkan;
  - 10) ordnande — — — — — tillhörighet;
  - 11) öfverenskommelser — — — — — löneförmåner.
- Om vård och förvaltning — — — — — behandla.

§ 9.

Mom. 1. Kyrkostämma hålles äfven när öfverståhållareembetet, konsistorium, visitationsförrättare, kyrko- eller skolrådet eller särskild barnavårdsnämnd, derest sådan finnes, det äskar eller när ordföranden sådant nödigt finner.

Mom. 2. Enskild — — — — — beslut.

§ 11.

De ärenden, som skola å kyrkostämma till afgörande företagas, böra förut vara vederbörligen beredda antingen af kyrko- eller skolrådet eller af särskild barnavårdsnämnd, derest sådan finnes, eller ock af dertill särskildt utsedda personer, då kyrkostämman med afseende på ärendets beskaffenhet eller andra förhållanden finner sådant lämpligt eller nödigt.

§ 18.

Mom. 1. Ordföranden åligger tillse, att utdrag af kyrkostämmans protokoll tillställes kyrko- eller skolråd eller särskild barnavårdsnämnd, derest sådan finnes, eller de andra personer, åt hvilka verkställighet af stämmans beslut uppdrages.

För öfrigt eger enhvar, som det åstundar, att af protokollet taga afskrift och att utan lösen få afskriftens riktighet af kyrkonotarien bestyrkt.

Mom. 2. Protokollen — — — — — förvaras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1903.